

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Кафедра соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
Завідувач кафедри

_____/_____
(протокол №1 від 27.08. 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІННОВАЦІЙНІ ВІЗУАЛЬНІ МЕТОДИ В СОЦІОЛОГІЇ

для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань 05 Соціально-поведінкові науки

Спеціальність 054Соціологія

Освітня програма Соціологія муніципальної політики

Мелітополь - 2020

Розробник: Афанасьєва Л.В.. доцент, кандидат філософських наук

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ доц. Букрєєва І.В.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5	Ступінь вищої освіти другий (магістерський)	Варіативна	
Блоків 2	Галузь знань 05 соціально-поведінкові науки	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин 150	Спеціальність 054 соціологія	5-й	5-й
Тижневих годин: 4	Освітня програма Соціологія муніципальної політики	Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		30 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		90 год.	76 год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: залік			

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Інноваційні візуальні методи в соціології» є отримання здобувачами вищої освіти поглиблених знань і практичних навичок в розумінні структуралізації простору інноваційних візуальних досліджень в соціології і осмисленні їх методологічних основ та методичних засобів.

Місце дисципліни у освітній програмі: варіативна.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 3. Здатність зіставити методологію та результати різних соціологічних досліджень.

СК 5. Здатність застосувати соціологічний дослідницький інструментарій.

СК 11. Здатність використовувати крос-секційні та моніторингові дослідження у вивченні суспільних змін

Результати навчання.

РН 4. Застосовувати соціологічний дослідницький інструментарій індивідуально та у співпраці з іншими дослідниками.

РН 5. Здійснювати аналіз і синтез, представлення й інтерпретацію числової і нечислової соціологічної інформації.

РН 7. Пояснювати етичні аспекти досліджень і застосовувати принципи дослідницької етики.

2. Програма навчальної дисципліни

Блок 1: Методологічні засади візуальних соціологічних досліджень.

Тема 1. Предмет курсу інноваційні візуальні методи в соціології. Візуальна соціологія як область соціології, в рамках якої соціальні феномени вивчаються крізь призму візуальних аспектів соціального. Напрями візуальної соціології: «візуальність в конструюванні соціальної організації і смислу», «місце візуального в соціальній комунікації», «методологія, методи збору та аналізу візуальних даних» Візуальні соціологічні методи як набір підходів і процедур до збору, аналізу та інтерпретації соціологічної візуальної інформації. Дослідницький простір візуальної соціології.

Візуальна антропологія та етносоціологія як основоположники візуальних досліджень. Феноменологічна теорія. Етнометодологія. Драматургічна соціологія. Традиції вивчення соціальної дії та інтеракцій як основа візуальних досліджень. Початок візуальних досліджень на рубежі 19-20 ст. Візуальний поворот в соціології.

Проблеми та перспективи розвитку сучасної візуальної соціології. Актуальні проблеми сучасної візуальної соціології: взаємини мови та зображення, взаємозв'язок зображення та реальності. Візуальні матеріали як предмет інтерпретацій.

Герменевтичний аналіз. Семіотична інтерпретація. Структурна інтерпретація. Дискурсивна інтерпретація.

Соціологічні методи аналізу візуальної інформації. Спостереження. Аналіз змісту візуальних матеріалів. Метод вивчення особистих документів. Інтерв'ю з інтерпретацією зображень.

Тема 2. Пізнавальна цінність візуальної інформації в соціологічних дослідженнях. Особливості візуальної соціологічної інформації. Соціальність візуального артефакту. Аналіз історії зображення як знання про особливості суспільного, культурного життя. Візуальне зображення як фактор соціального конструювання реальності. Візуальне як соціально вагоме повідомлення і складова комунікаційних практик. Використання зображення в комунікативних процесах з метою передачі інформації. Візуальне як каталізатор соціальних дій та соціальних відносин. Візуальна інформація як соціологічну інформацію про культурні та соціальні причини, які зробили можливим попадання об'єкту в поле зору художника, об'єктиву камери, тощо в процесі створення; конструюючи функцію візуального в процесі як його створення так і сприйняття; комунікативні процеси, для яких це зображення стає інформаційним повідомленням; соціальні дії, каталізатором яких стає зображення. Приклади візуальних даних.

Тема 3. Візуальні документи – можливі підходи до типологізації. Критерії класифікації візуальних документів: за способом фіксації інформації, за ступенем персоніфікації або соціальної дистанції, за статусом, за ступенем спонтанності створення, за достовірністю документів, за ступенем кодування та репрезентації дійсності, за експозиційною можливістю, за способом створення, за динамічністю, за метою створення та авторством. Якість візуального соціологічного дослідження. Етапи процесу сприйняття візуальної інформації.

Блок 2. Методичний простір візуальної соціології .

Тема 4. Методи візуального дослідження – особливості концептуалізації. Методи використання соціологічної інформації у візуальному матеріалі. Візуальні прояви соціальних феноменів. Візуальна інформація. Візуальні артефакти. Взаємодія візуальної інформації та соціологічних методів. Особливість використання емпіричних візуальних даних. планування, побудова вибірки, кодування, підрахунок, порівняння, інтерпретація та ін. процедури та техніки, в залежності від вимог конкретного методу емпіричного дослідження.

Тема 5. Методологія використання інноваційних соціологічних методів в візуальній соціології. Спостереження – особливість використання візуальних даних. Історичний метод – візуалізована пам'ять в соціологічних дослідженнях. Інтерв'ю з використанням візуальних даних. Фото виявлення – візуальне як міст між дослідником і досліджуваним. Історія фотографії, основні етапи розвитку фотографічних практик. Сучасна повсякдення фотографія. Функції фотографій в соціологічних дослідженнях. Герменевтичний аналіз. Семіотична інтерпретація. Структурна інтерпретація. Дискурсивна інтерпретація. Метод угрунтованої

теорії в досвіді візуальних досліджень. Метод режисерського сценарію (shooting scripts) – візуальні відповіді на теоретичні питання. Контент-аналіз: особливість роботи з візуальним матеріалом.

Тема 6. Модифікація методів соціологічного дослідження під особливості візуального матеріалу. Анкетні опитування – візуальна модифікація. Візуальна анкета є інструментом дослідження. Аналіз відео. Історичні етапи розвитку відео- та кінотехніки, еволюція відео, кіно та кіноіндустрії. Основні тенденції розвитку зарубіжного та вітчизняного кіно та телебачення. Кіно- та відеотексти як засоби розвитку соціологічного мислення, як додаткове джерело соціального досвіду, основа для формування соціологічних гіпотез.

Кіно та телебачення як відображення та конструювання соціальної реальності.

Обговорення кіно- та відеоматеріалів на фокус-групах. Переваги використання відеозаписів для соціологічного дослідження методом спостереження. Етапи дослідження використання відео як інструменту соціологічного дослідження. Аналіз відеозапису. Схематична модель пов'язаності основних методів візуальної соціології. Локалізація методів у дослідницькому просторі візуальної соціології: метод режисерського сценарію, метод угрунтованої теорії, якісний контент аналіз візуальних даних, історичний метод, кількісний контент аналіз, візуальна анкета.

Тема 7. Представлення даних візуального дослідження та соціології візуального. Дослідження «Трансляція смислів постмодерністської культури засобами реклами». Мета дослідження - аналіз смислового наповнення української реклами на предмет наявності смислів, притаманних постмодерністському культурному простору. Емпірична база дослідження. Метод емпіричного аналізу: візуальний кількісний контент-аналіз. Якісний візуальний аналіз фотографії. Композиційна модальність. Соціальна модальність. Контекст створення фотографії.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Блок 1: Методологічні засади візуальних соціологічних досліджень												
Тема 1. Предмет курсу інноваційні візуальні методи в соціології.	18	4	4			10						
Тема 2. Пізнавальна цінність візуальної інформації в соціологічних дослідженнях.	16	4	2			10						
Тема 3. Візуальні документи – можливі підходи до типологізації.	16	4	2			10						
Разом за змістовим модулем 1	50	12	8			30						
Блок 2: Методичний простір візуальної соціології .												
Тема 4. Методи візуального дослідження – особливості концептуалізації.	18	4	4			10						

Тема 5. Методологія використання інноваційних соціологічних методів в візуальній соціології.	32	4	8		20						
Тема 6. Модифікація методів соціологічного дослідження під особливості візуального матеріалу.	32	6	6		20						
Тема 7. Представлення даних візуального дослідження та соціології візуального.	18	4	4		10						
Разом за змістовим модулем 2	100		22		60						
Усього годин	150	30	30		90						

7. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет курсу інноваційні візуальні методи в соціології. Візуальна соціологія – підходи до визначення. Візуальні дослідження в соціології – підхід до організації дослідницького простору.	4 год.
2	Тема 2. Пізнавальна цінність візуальної інформації в соціологічних дослідженнях. Візуальна інформація як особливий вид даних про соціальні факти. Міра об'єктивності візуальної репрезентації соціального світу. Вербальне та візуальне – взаємодія, домінування, доповнення.	4 год.
3	Тема 3. Візуальні документи – можливі підходи до типологізації. Критерії класифікації візуальних документів. Якість візуального соціологічного дослідження.	4 год.
4	Тема 4. Методи візуального дослідження – особливості концептуалізації. Методи використання соціологічної інформації у візуальному матеріалі. Особливість емпіричних візуальних даних. Методи використання соціологічної інформації у візуальному матеріалі.	4 год.
5	Тема 5. Методологія використання інноваційних соціологічних методів в візуальній соціології. Спостереження – особливість використання візуальних даних. Історичний метод – візуалізована пам'ять в соціологічних дослідженнях. Інтерв'ю з використанням візуальних даних. Фото виявлення – візуальне як міст між дослідником і досліджуваним. Метод уgruntованої теорії в досвіді візуальних досліджень. Метод режисерського сценарію (shooting scripts) – візуальні відповіді на теоретичні питання. Контент-аналіз: особливість роботи з візуальним матеріалом.	4 год.
6	Тема 6. Модифікація методів соціологічного дослідження під особливості візуального матеріалу. Анкетні опитування – візуальна модифікація. Аналіз відео. Локалізація методів у дослідницькому просторі візуальної соціології.	6 год.
7	Тема 7. Представлення даних візуального дослідження та соціології візуального. Дослідження «Трансляція смислів постмодерністської культури засобами реклами». Якісний візуальний аналіз фотографії.	4 год.
	Всього	30 год.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Форми контролю	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Предмет курсу інноваційні візуальні методи в соціології. Історія використання візуального в соціологічному дослідженні. Постмодерн як зміна погляду на людину соціологічну. Структуралізм – погляд на візуальний образ як на цілісну систему. Феноменологія – акцент на феноменах свідомості, проєкція у візуальне. Практики візуалізації та їх соціокультурна детермінація – праксеологія Бурдьє. Етнометодологія – від Парсонса до Гарфінкеля як приклад парадигмального переключення.</p>	комбінована (фронтальна, групова, індивід.)	2 год.
2	<p>Тема 1. Предмет курсу інноваційні візуальні методи в соціології. Візуалізація культури в її соціологічному вимірі. «Культурний поворот» в суспільних науках. Візуальна антропологія. Візуалізація культури в її соціологічному вимірі. Джерела візуальної диференціації.</p>	комбінована	2 год.
3	<p>Тема 2. Пізнавальна цінність візуальної інформації в соціологічних дослідженнях. Візуальні дослідження в соціології – підхід до організації дослідницького простору. Дослідницький простір візуальної соціології. Напрями візуальної соціології. Тематика методів та методології візуального дослідження.</p>	Усна відповідь, дискусія	2 год.
4	<p>Тема 3. Візуальні документи – можливі підходи до типологізації. Візуальна інформація як особливий вид даних про соціальні факти. Міра об'єктивності візуальної репрезентації соціального світу. Вербальне та візуальне – взаємодія, домінування, доповнення.</p>	Комбінована, фронтальна	2 год.
5	<p>Тема 4. Методи візуального дослідження – особливості концептуалізації Спостереження – особливість використання візуальних даних. З обраної теми власного дослідження застосувати візуальний аналіз (метод спостереження з фотоапаратом, аналіз наявних візуальних документів або картографування). Систематизувати наявні матеріали дослідницького проекту та сформулювати його проміжні результати.</p>	комбінована	2 год.

6	<p>Тема 4. Методи візуального дослідження – особливості концептуалізації.</p> <p>Історичний метод – візуалізована пам'ять в соціологічних дослідженнях. Цінність інформації для біографічних або генетичних досліджень, відтворення соціальної ідентифікації та самоідентифікації. Виявлення мотивів створення документу, авторства документу, його достовірності та, найголовніше аналізу того, як в документі висвітлені події відповідного історичного періоду. Особливості використання фотографій, перефотографування, архівних даних. Документальна функція фотографії.</p>		2 год.
7	<p>Тема 5. Методологія використання інноваційних соціологічних методів в візуальній соціології.</p> <p>Інтерв'ю з використанням візуальних даних. Інтерв'ю як поєднання візуального та вербального методів дослідження. Переваги та недоліки залучення візуального матеріалу до інтерв'ю. Особливості підбору візуального матеріалу для інтерв'ю. Функції візуального матеріалу під час інтерв'ю. Етапи дослідження інтерв'ю з з фотографією.</p>	Дискусія, усне опитування, робота в групах	2 год.
8	<p>Тема 5. Методологія використання інноваційних соціологічних методів в візуальній соціології.</p> <p>Фото виявлення – візуальне як міст між дослідником і досліджуваним. Різниця між виключно вербальним інтерв'ю, та інтерв'ю з використанням візуального матеріалу. Історія використання соціологами фото виявлення: фото, малюнки, картини, карикатури, відео тощо. Використання фото виявлення під час глибинного інтерв'ювання. Перевага та недоліки використання візуального фото-інтерв'ю.</p>	Дискусія, усне опитування	2 год.
9	<p>Тема 5. Методологія використання інноваційних соціологічних методів в візуальній соціології.</p> <p>Метод угрунтованої теорії в досвіді візуальних досліджень. Описати отримані емпіричні дані в узагальнених категоріях, виокремити категорії та субкатегорії, що можуть бути використані при подальшій побудові концепції. Виявити можливі кластери та спробувати побудувати власну міні-теорію, використовуючи метод аналітичної індукції.</p>	комбінована	2 год.
10	<p>Тема 5. Методологія використання інноваційних соціологічних методів в візуальній соціології.</p> <p>Метод режисерського сценарію (shooting scripts). Розробка початкового кадрового сценарію. Польовий етап фотографування та польових заміток. Реєстрація фотографій, створення контактного листу та «ярликів» або кодів для кожної фотографії. Виокремлення основних категорій. Формулювання теорії. Поєднання методів режисерського сценарію та фото.</p>	Розв'язання ситуаційних задач	2 год.

11	Тема 6. Модифікація методів соціологічного дослідження під особливості візуального матеріалу. Контент-аналіз: особливість роботи з візуальним матеріалом. Метод візуального кількісного контент-аналізу. Квантифікаційна обробка тексту. Виділення одиниць аналізу та аналітичних категорій. Використання методу якісного контент-аналізу. Технік аякісного контент-аналізу.	комбінована	2 год.
12	Тема 6. Модифікація методів соціологічного дослідження під особливості візуального матеріалу. Анкетні опитування – візуальна модифікація. Візуальна анкета є інструмент дослідження. Характеристики візуальної анкети. Візуальна образність анкети. Переваги та недоліки візуальної анкети.	комбінована	2 год.
	Тема 6. Модифікація методів соціологічного дослідження під особливості візуального матеріалу. Методика роботи з документальним кіно. Робота з візуальними джерелами. Методика форум-театру.	Розв'язання ситуаційної задачі	2 год.
	Тема 7. Представлення даних візуального дослідження та соціології візуального. Дослідження «Трансляція смислів постмодерністської культури засобами реклами». Мета дослідження - аналіз смислового наповнення української реклами на предмет наявності смислів, притаманних постмодерністському культурному простору.	Розв'язання ситуаційної задачі	2 год.
	Тема 7. Представлення даних візуального дослідження та соціології візуального. Емпірична база дослідження. Метод емпіричного аналізу: візуальний кількісний контент-аналіз. Якісний візуальний аналіз фотографії. Композиційна модальність. Соціальна модальність. Контекст створення фотографії.	Розв'язання ситуаційної задачі	2 год.
	Всього		30

Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Теми і перелік питань, що винесені на самостійне вивчення
1	Тема 1. Предмет курсу інноваційні візуальні методи в соціології. Аналіз візуальних об'єктів у соціології. Історія використання візуального в соціологічному дослідженні. Статус дослідження візуального в соціології: постановка проблеми. Пізнавальні можливості використання візуальних методів у соціологічному дослідженні.
2	Тема 2. Пізнавальна цінність візуальної інформації в соціологічних дослідженнях. Якими є пізнавальні можливості візуального аналізу в соціологічному дослідженні? Які методи аналізу візуального (нетекстових форм) Вам відомі? Як можна вирішити питання відсутності правил представлення даних візуального дослідження? У чому полягають особливості роботи з фото- та відео матеріалами?
3	Тема 3. Візуальні документи – можливі підходи до типологізації. Охарактеризувати вибірку власного дослідницького проекту. Провести збір даних за своїм проектом. Описати послідовність зроблених кроків та основні проблеми, які виникли на даному етапі у вигляді таблиці з переліком основних кроків та проблем на кожному з них, а також запропонованих варіантів їх вирішення.
4	Тема 4. Методи візуального дослідження – особливості концептуалізації. Основні

	традиції аналізу візуального в соціології та соціальних науках: контент-аналіз, семіотика, структуралізм, дискурс-аналіз. Вправа мотиватор vs демотиватор. Представлення даних візуального дослідження: проблема канонів.
5	Тема 5. Методологія використання інноваційних соціологічних методів в візуальній соціології. Проаналізувати релевантні для власного дослідницького проекту біографічні дані. Як варіант, проаналізувати біографічні дані за іншим проектом – Сприйняття періоду Перебудови її сучасниками. Написати короткий звіт про проведене пілотне дослідження нечислових даних (у текстовій та/чи нетекстовій формі).
6	Тема 6. Модифікація методів соціологічного дослідження під особливості візуального матеріалу. Методика роботи з документальним кіно. Методика форум-театру.
7	Тема 7. Представлення даних візуального дослідження та соціології візуального. Підготувати звітні матеріали власного дослідницького проекту та презентацію основних результатів. Результат самостійної роботи: Звіт за індивідуальним дослідницьким проектом, презентація дослідження.

10. Методи навчання

1. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу:
 - пояснювально-ілюстративний;
 - репродуктивний;
 - проблемний;
 - частково-пошуковий (евристичний);
 - дослідницький.
2. За характером подачі (викладення) навчального матеріалу:
 - словесні;
 - наочні;
 - практичні.
3. За організаційним характером навчання методи:
 - організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
 - стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
 - контролю та самоконтролю у навчанні;
 - бінарні (подвійні) методи навчання тощо.

11. Методи і форми контролю

Види контролю відповідно до бально-накопичувальної системи оцінювання знань здобувачів вищої освіти в університеті: вхідний, поточний, періодичний (контрольна робота) і підсумковий (залік).

Поточний контроль здійснюється у формі усних відповідей на семінарських заняттях; бліц-опитуваннях; виконання тестових завдань; виконання творчих завдань; розв'язування ситуаційних задач, періодичного контролю (перша та друга контрольні точки). Підсумковий контроль – у формі заліку.

Методи оцінювання результатів навчання під час проведення поточного контролю, періодичного контролю, підсумкового (семестрового) контролю: спостереження, усне опитування, письмові роботи; контроль виконання завдань самостійної роботи, програмований контроль.

Засоби діагностики: стандартизовані тести, есе, презентації, творчі проекти, аналітичні звіти, інші види індивідуальних та групових завдань.

12. Критерії оцінювання

Система оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на ОПІ Соціологія базується на «Положенні про організацію освітнього процесу в

Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (протокол від 20.09.2019 р. № 3) і «Положенні про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень» (від 28.11.2017 р., протокол №7), що затверджені Вченою радою МДПУ імені Богдана Хмельницького. Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (усні відповіді, тестові завдання, перевірка практичних завдань, самостійної роботи), періодичним контролем по тестах або контрольних робіт за матеріалами двох блоків. За результатами суми балів поточного оцінювання та двох періодичних контрольних робіт (ПКР) виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складовою результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. 2.6. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60% від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40% балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. 2.7. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Приклад: за десять занять студент отримав такі оцінки 3,4,4,4,5,4,5,3,5,4. Відповідно середньозважена оцінка ($X_{ср}$) буде становити 4.1 бали. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40% балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $5 ПК = 4.1 * 20 = 4.1 * 4 = 16.4 \approx 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького	Оцінка за національною шкалою	
A	90-100	відмінно	Студент виявляє всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, здатний використовувати набуті знання та вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища й факти. Мова логічно обґрунтована і граматично правильна
B	82-89	добре	Студент виявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення та висновки,

C	74-81		правильно виконує навчальні завдання, виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Відповіді досить повні, логічні, з елементами самостійності, але містять деякі неточності
D	64-73	задовільно	Студент виявляє наявність знань лише основного матеріалу, відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь не повна, нечітка, містить неточності, дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу, відчуває труднощі, застосовуючи знання при рішенні практичних задач
E	60-63		
FX	0-59	незадовільно можливістю повторного складання	3 Студент не знає значної частини матеріалу курсу, допускає суттєві помилки при висвітленні основних питань, при формулюванні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, не може провести зв'язок між теоретичним матеріалом і сучасною дійсністю, не може правильно вирішити конкретну задачу, зорієнтуватись в конкретній ситуації, робить велику кількість помилок в усній відповіді.

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Усна відповідь на практичному занятті	1-2 бали – за відповідь з принциповими помилками, що свідчать про нерозуміння студентом сутності питання, 3 бали – за відповідь з помітними помилками, вадами засвоєння, але такими, що не перешкоджають подальшому навчанню, 4 - за відповідь із незначними помилками, 5 – за повну відповідь, логічно виважену, правильну за змістом
Індивідуальне опитування, доповіді, презентації	1-2 бали – за доповідь, що не розкриває змісту теми і містить суттєві помилки, 3 бали – за доповідь, що частково розкриває зміст теми з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання, 4-5 балів – за достатньо повне розкриття змісту теми.
Компетентнісно-орієнтовані завдання	1-2 бали – за виконання завдань із суттєвими помилками, 3 бали – за виконання завдань з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання 4 бали – за достатньо повне виконання завдань із незначними помилками, 5 балів – за повне виконання завдань без помилок

Підсумковий контроль знань

Підсумкова оцінка (ПО) за семестр складається з суми балів за контрольні точки (КТ):

ПО = КТ1 + КТ2 Максимальна сума підсумкової оцінки дорівнює 100 балам.
Схему нарахування балів подано у таблиці.

100 балів – загальний рейтинг з дисципліни			
100 балів			
50 – перша контрольна точка (перша половина семестру)		50 – друга контрольна точка (друга половина семестру)	
20 балів – поточний контроль на практичних заняттях	30 балів – I періодичний контроль (письмова контрольна робота 1)	20 балів – поточний контроль на практичних заняттях	30 балів – II періодичний контроль (письмова контрольна робота 2)

13.Рекомендована література

Основна

1. Батаева Е. Видимое общество. Теория и практика социальной визуалистики : Монография. – Х.: ФЛП Лысенко И.Б., 2013. – 349 с.
2. Запорожец О. Визуальная социология: контуры подхода // Интер (Интеракция. Интервью. Интерпретация). – 2007. – № 4. – С. 27-36.
3. Розин В.М. Визуальная культура и восприятие: Как человек видит и понимает мир. – М.: ЛЕНАНД, 2015. – 272 с.
4. Сальникова Е. Феномен визуального. От древних истоков к началу XXI века. – М.: Прогресс-Традиция, 2012. – 576 с.
5. Семина М.В., Ганжа А.О. Визуальная социология и развитие социологического воображения // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2008. – Том XI. № 2. – С. 153-167.
6. Сергеева О.В. Исследовательское поле визуальной социологии // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2008. – Том XI. № 1. – С. 136-146.
7. Солдатов В. Візуальні методи в соціології: основні підходи до збору соціологічної інформації // Соціальні виміри суспільства. – Вип. 7(18). – 2015. – К., 2015. – С. 562-575.
8. Элкінс Д. Шесть способов сделать визуальные исследования серьезной научной дисциплиной // Топос. – 2007. – № 1(15). – С. 26-56.
9. Якісні дослідження в соціологічних практиках: Навчальний посібник / За ред.. Н.Костенко, Л.Скокової. – К.: Інститут соціології НАНУ, 2009. – с.96-119.

Допоміжна:

1. Визуальная антропология: новые взгляды на социальную реальность. Сб. науч. ст. / Под ред. Е.Р.Ярской–Смирновой, П.В.Романова, В.Л.Круткина. - Саратов: Научная книга, 2007.:
2. Марченко А.М. Аналіз фотографічних зображень у соціології: можливості та обмеження // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць. – Випуск 17. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна. – 2011. – с. 255-258.
3. Мещеркина-Рождественская Е.Ю. Визуальный поворот: анализ и интерпретация изображений // Визуальная антропология: новые взгляды на социальную реальность / Сб. науч. ст. / под ред. Е.В. Ярской-Смирновой, П.В. Романова, В.Л. Круткина. — Саратов: Научная книга, 2007. – С. 28-42.
4. Н.В. Панина. Избранные труды по социологии: В трех томах. – Том 1. Вопросы теории, методологии, технологии социологического исследования и профессиональной этики/Сост., ред., вступ, статья Е.И. Головахи. – К.: Факт, 2008. – 472 с.
5. Н.В. Панина. Избранные труды по социологии: В трех томах. – Том 2. Теория, методы и результаты социологического исследования образа жизни, психологического состояния и социального самочувствия населения/Сост.и Е.И. Головахи. – К.: Факт, 2008. – 312 с.
6. Паниотто В.И. Качество социологической информации (методы оценки и процедура

обеспечения). – К.: Наук. Думка, 1986.

20. Підготовка підсумкових документів дослідження. Навчально-методичний посібник. – Мелітополь: ФОП Однорог, 2019. – 138 с

7. Чудовська-Кандиба І.А. Візуальне у дослідженнях культури // Якісні дослідження в соціологічних практиках / Навч. посіб. за ред. Н.Костенко, Л.Скокової. – К.: ІС НАНУ, 2009. – С. 96-119.

8. Штомпка П. Визуальная социология. Фотография как метод исследования : Учебник для вузов. – М.: Логос, 2007. – 168 с.

9. Шютц А. Смысловая структура повседневного мира: очерки по феноменологической социологии. – М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2003. – 336 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Архів журналу. Соціологія: Теорія, методи, маркетинг. |Інститут соціології НАН України <http://stmm.in.ua/archive/>
2. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень. Рівне - Острог. - 2007 <http://eprints.oa.edu.ua/376/1/metodolog.pdf>
3. Державна служба статистики України www.ukrstat.gov.ua
4. Головне управління статистики у Запорізькій області www.zp.ukrstat.gov.ua
5. Запорізька обласна державна адміністрація <http://www.zoda.gov.ua>
6. Інститут соціології НАН України | Інститут соціології НАН <http://www.i-soc.com.ua>
7. Київський міжнародний інститут соціології <https://www.kiis.com.ua>
8. GfK Ukraine [www. https://www.gfk.com/uk-ua](http://www.gfk.com/uk-ua)
9. Соціологічна група «Рейтинг» (Rating Group Ukraine) <http://ratinggroup.ua>
10. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва <https://dif.org.ua>
11. Соціологічна агенція «Фама» <http://fama.viv.com.ua>
12. Центр SOCIS <http://socis.kiev.ua>
13. Мелітопольська міська рада <https://mlt.gov.ua/>
14. Ресурсний центр Гурт <https://gurt.org.ua/blogs/keywords/%D0%93%D0%9E/>
15. Gallup International Association (GIA) <http://www.gallup-international.com>
16. Pew Research Center <https://www.pewresearch.org>
17. Костенко Н.В., Іванов В.Ф. Досвід контент-аналізу: Моделі та практики: Монографія – К.: Центр вільної преси, 2003 <http://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/Dosvid-kontent-analizu.-Modeli-ta-praktiki.pdf>
18. Що варто знати про соціологію і соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. Олена Богдан http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7700/Bogdan_SocResearch.pdf
19. Положення про запобігання академічному плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/0Bw9OYXqr5PIWVmZwTIVpSmhwaW8/view>
20. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
21. http://sumdu.edu.ua/images/stories/scientific_inf/research/dstu_3008-95.pdf
22. Paul Thompson Life Story interview with Karen Worcman [Electronic resource] / Paul Thompson, Karen Worcman. Mode access :
23. <https://sp.ukdataservice.ac.uk/qualidata/online/data/edwardians/biography/PaulThompsonLifeStoryInterview1996.pdf>
24. Dodge R. P. Managing school behavior : a qualitative case study [Electronic Resource] / Pamela R. Dodge // Graduate Theses and Dissertations. Iowa State University Capstones. 2011. Mode access :

25. <https://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3016&context=etd>
26. Guidelines for ethical conduct in participant observation: [Electronic resource] / University of Toronto ; Social Sciences and Humanities Research Ethics Board (SSH REB). Mode access : <http://www.research.utoronto.ca/wp-content/uploads/2009/03/Participant-Observation-Guidelines.pdf>
27. Kawulich B. B. Participant observation as a data collection method (81 paragraphs) : [Electronic resource] / Barbara B. Kawulich // Forum Qualitative Sozialforschung / Forum : Qualitative Social Research. 2005. Vol. 6. N. 2. Art. 2. Mode access : <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/466>
28. Moeran B. From participant observation to observant participation : anthropology, fieldwork and organizational ethnography [Electronic resource] / Brian Moeran // Creative Encounters Working. 2007. Paper 2. Mode access : <https://openarchive.cbs.dk/handle/10398/7038>
29. Canadian Sociological Association. 2012. Statement of Professional Ethics. Retrieved February 15, 2014 <http://www.csa-scs.ca/files/www/csa/documents/codeofethics/2012Ethics.pdf>
30. Babbie E. The Practice of Social Research. – 14th edition. – Boston: Cengage Learning, 2016. https://books.google.com.ua/books?id=k-aza3qSULoC&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
31. The SAGE Dictionary of Social Research Methods / Ed. by V. Jupp. — London: Sage publication Inc., 2006. <http://text-translator.com/wp-content/filesfa/Dic-of-Social-Research.pdf>